

Написання складних слів разом, окремо та через дефіс

Складні іменники

РАЗОМ

пишуться складні іменники:

1. Утворені за допомогою сполучного голосного **о, е**: *чорнозем, зорепад, водогін*.
2. Першою частиною яких є слова *авіа, авто, аудіо, агро, біо, вело, відео, гідро, екстра, електро, кіно, лже, макро, мікро, мілі, моно, мото, псевдо, радіо, соціо, супер, стерео, теле, фото* тощо: *авіарейс, відеорепортаж, макроекономіка, радіопередача, супершоу*.
3. Першою частиною яких є дієслово у формі наказового способу: *горицвіт, перекотиполе, пройдисвіт* (але *люби-мене*).
4. Першою частиною яких є числівник, записаний словом: *п'ятикласник, сторіччя*.
5. З першою частиною *напів-, полу-*: *напіваавтомат, полумисок*.
6. З першою частиною *віце-, екс-, лейб-, альфа-, бета-, максі-, міні-, міді-, обер-, член-, унтер-, штабс-, контр-, поп-, веб-*: *віцеректор, експрезидент, попмузика, вебсторінка, максіпрограма, мінімаркет* (але *контр-адмірал*).

ЧЕРЕЗ ДЕФІС

пишуться складні іменники:

1. Утворені з двох іменників без сполучних голосних: *купівля-продаж, інтернет-магазин, Вовчик-Братик, хліб-сіль*.
2. Прикладки – видові назви, які стоять перед пояснюваним словом: *Дніпро-ріка, сон-трава, Ведмідь-гора*.
3. Назви одиниць виміру: *тонно-кілометр, тонно-кілометр, людино-день* (але *трудодень*).
4. Назви професій, посад, спеціальностей: *прем'єр-міністр, генерал-майор*.
5. Прикладки, що стоять після пояснюваного іменника й виражають ознаку, яку можна передати прикметником: *дівчина-красуня, хлопець-богатир, дуб-велетень* (але *красуня дівчина, богатир хлопець, велетень дуб*). **Виняток: Святвечір.**

ОКРЕМО

1. Власні і загальні назви з числівником **пів** (половина від чогось): *пів Луганська, пів Японії, пів яблука, пів огірка* (але *півострів, півкуля, півоберт, піваркуш*).
2. **Прикладки – видові назви**, що стоять **після** пояснювального слова: *ріка Дніпро, місто Київ* (але *Дніпро-ріка, Київ-місто*)

Складні прикметники

РАЗОМ

пишуться складні прикметники:

1. Утворені від залежних між собою слів (між ними **НЕ можна** вставити сполучник **і**): *східнослов'янський* (східні слов'яни), *лівобережний* (лівий берег), *теплолюбний* (любить тепло), **але усесвітньо історичний** (хоч усесвітня історія)
2. До складу яких входять слова *мало-, багато-, ново-, старо-, давньо-, нижньо-, верхньо-* тощо: *багатоканальний, староукраїнський, давньоруський, верхньодніпровський*.
3. Першою частиною яких є числівник, записаний словом: *семиденний, двадцятирічний*.

4. Утворені від складних іменників, які пишуться разом: *лісостеповий* (бо *лісостеп*), *газовидобувний* (бо *газовидобування*), *експрезидентський* (бо *експрезидент*).
5. Прислівник + (діє)прикметник без залежного слова: *важкохворий, вищезгаданий* (але *трохи вище згаданий*)
6. З кінцевою частиною –сотий, -тисячний, -мільйонний: *стотисячний, трьохсот'ятдесятисемимільйонний*.

ЧЕРЕЗ ДЕФІС

пишуться складні прикметники:

1. Утворені від незалежних між собою слів (між ними *можна* вставити сполучник **і**): *мовно-літературний* (*мовний і літературний*), *валютно-фінансовий* (*валютний і фінансовий*). *Виятки: хитромудрий, зловорожий*.
2. Назви відтінків кольору, смаку та поєднання кольорів: *темно-зелений, кисло-солоний, червоно-чорний* (але *жовтогарячий, червоногарячий, золотогарячий*).
3. Першою частиною яких є числівник, записаний цифрами: *50-річний, 2-гігабайтний*.
4. Назви проміжних частин світу: *південно-східний, північно-західний*.
5. З першою частиною *військово-, воєнно-*: *військово-спортивний, воєнно-стратегічний* (але *військовополонений, військовозобов'язаний*).
6. З першим компонентом на *-ико, -іко*: *історико-культурний, механіко-математичний*.

Зауважте! Прикметники, утворені від складних іменників, пишуться так, як відповідні іменники: *лісостеп – лісостеповий, Івано-Франківськ – івано-франківський, але іванофранківець*.

Треба відрізнити складні прикметники та словосполучення, утворені з прислівника та прикметника (дієприкметника): *чітко окреслений, цілком правильний* (прислівник у таких випадках логічно наголошений і виступає членом речення).

Запам'ятайте: *суспільно корисний, суспільно необхідний, суспільно важливий* (бо *корисний для суспільства, необхідний для суспільства, важливий для суспільства*).

Слова з іншомовними префіксами *інтер-, контр-* пишуться разом: *інтерконтинентальний, контрудар* (але *контр-адмірал*).

ОКРЕМО

1. Прислівник + (діє)прикметник, якщо прислівник зберігає логічний наголос: *абсолютно сухий, діаметрально протилежний, усесвітньо відомий*.